

OPINIÓ

La paraula «portaveu» —com «telefonista» o «lampista»— és de gènere comú i, per tant, invariable: no se sap el sexe de qui denomina fins que no es coneix l'article, adjectiu, etc., que l'acompanya («la» portaveu, «el» telefonista).

Ara bé, que la llengua és gairebé de goma es constata si recordem un engendro —introduït fins i tot al diccionari normatiu castellà— com «modisto». [Com que el sufix -ista](#) és sempre invariable, estem davant d'«una verdadera violència morfológica». El disbarat és ideològic, és a dir, extralingüístic, i no em vull ni imaginar un món ple de «taxistos» o «periodistos».

Segurament va haver-hi alguns modistes que no es van sentir còmodes amb una denominació tradicionalment femenina i es van autodenominar amb una expressió aparentment més viril, una paraula que els allunyava de les humils costureres. Un cop més la RAE va actuar com a notària de la seva ideologia i ja el 1984 la va admetre sense dir ni piu. El que més crida l'atenció del cas és l'extrema benevolència si la proposta prové dels homes. Contrasta amb l'animadversió que ha activat una invenció menys cridanera com és la de «portavoza».

La «portavoza», el «modisto», el senyoret Roger i els vels penjats d'un pal

Escrit per Eulàlia Lledó, doctora en filologia románica
dijous, 22 de febrer de 2018 00:16

Al meu entendre, grinyola menys perquè s'arreglera amb paraules com [«capataza»](#), [«rapaza»](#) o [«jueza»](#) que potser eren innecessàries però que s'han imposat. (Potser en certa manera s'arreglera també amb «aprendiza» o fins i tot «caballeriza».)

Segurament si s'hagués tractat d'una feina prestigiosa, hi hauria hagut més resistències a admetre «dependenta» per part d'algunes institucions

D'altra banda, veiem que altres paraules d'una sola terminació han passat a ser de dues sense cap escàndol. Per exemple, tot i que l'adjectiu «dependent» és invariable, ho prova que l'adverbi resultant és «dependentment», percebem «dependenta» com un femení normal i corrent —cap parlant la qüestiona, segurament hi ajuda que n'hi ha moltes—. Com que els adverbis es formen sobre l'adjectiu femení («bàsicament», a partir de «bàsica»; «físicament», sobre «física») es demostra que l'adjectiu femení (i masculí) és «dependent».

Segurament si s'hagués tractat d'una feina prestigiosa, hi hauria hagut més resistències a admetre-la per part d'algunes institucions. Recordem que la Real Academia encara ara no accepta una denominació com «cancillera» tot i que es tracta d'una formació del tot regular com, per exemple, «mercadera / mercader»! Un cop més, doncs, la RAE notària de la seva ideologia, de les seves jerarquies.

Últimament hi ha hagut altres fenòmens de llengua remarcables. Intents, en certa manera també formals, de minimitzar les dones, de rebaixar-les. Fa poc el president del Parlament, **Roger Torrent**

, en una declaració solemne va omplir-se la boca referint-se a la vicepresidenta del govern espanyol com a

[«vicepresidenta Soraya»](#)

. Torrent va demostrar que es pot carcamalejar a qualsevol edat, d'altres l'hi acompanyen. És especialment dolorós veure que ho fa l'esquerra, per exemple, l'exparlamentari

Antonio

Baños

amb no menys acarnissament. Prefereixen intentar rebaixar amb mals modes sexistes la vicepresidenta que no pas criticar les polítiques que perpetra. Ells sabran per què.

Si s'aplica la regla de la inversió, es constata que no diuen el «president **Mariano**», sinó que el tracten respectuosament (pensen que és millor polític que

Sáenz de Santamaría?

), amb una distància adequada, en canvi es rabegen amb la vicepresidenta tractant-la familiarment com si hi tinguessin una relació estreta.

Anomenar les dones pel nom i amagar-ne el cognom és una pràctica per desgràcia molt estesa. [Heus aquí un exemple](#) que no diu ni mal ni bé de les polítiques citades, simplement les tracta amb menys respecte que als polítics.

Zapatero celebra una altra reunió setmanal. Els dilluns té convocats als pesos pesants del Govern i del partit. **María Teresa, Solbes, Rubalcaba, Leire, Blanco...** «No toman decisions, pero coordinan», confessa un assistent.

Tot i tenir-ne exemples a trompons, són perfectament evitables.

Mentre és difícil de predir què acabarà passant amb «portavoza» o paraules tipus «dependenta» —el que sí sabem, com bé diu la professora [Mercedes Bengoechea](#), és que arribarem a una societat més justa «siendo incoherentes e inconsistentes»—, és evident que denominar pel nom o pel cognom està en la mà, en la boca, de qui ho tria: Torrent s'hauria pogut referir a Sáenz de Santamaría, així, pel cognom. També ho és, que tothom hagués entès a qui es referia el fragment anterior, si en comptes de «María Teresa» i «Leire», l'article hagués dit «

Ferná

andez de la Vega

» i «

Pajín

».

D'altra banda, un exemple recent mostra que, de vegades, la minimització, el menyspreu, és una qüestió de contingut, no de l'ús de la llengua. A l'Iran cada cop més dones perfectament organitzades s'alliberen públicament del vel i el pengem d'un pal. Ja n'han detingudes unes quantes a causa d'aquest valent gest polític i les han castigat severament.

La «portavoza», el «modisto», el senyoret Roger i els vels penjats d'un pal

Escrit per Eulàlia Lledó, doctora en filologia románica
dijous, 22 de febrer de 2018 00:16

Doncs bé, mentre la policia les descriu com a «enganyades» (si és que són com criatures...), el fiscal general, [Mohamad Yafar Montazerí](#), opina que es tracta d'una conducta «infantil». **Montazerí**

equipara una transcendent acció simbòlica contra l'opressió amb un joc de nenes. Si tan trivial i banal és el que fan les iranianes, si és una trapelleria, per què les empresonen? D'altra banda, gosaria titllar d'infantil una protesta si la fessin iranians?

Opinions fàcils d'evitar si penses que les dones ni són eternes menors d'edat ni enzes. De fet, ni se t'acudeixen.